

Олена ПТАЩЕНКО

доктор економічних наук, професор, Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна, helenavaleriya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2413-7648

ЕКОНОМІЧНА ІНКЛЮЗІЯ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ: ФІНАНСОВИЙ АСПЕКТ

Вступ. Економічна інклюзія – це процес залучення усіх верств населення та соціальних груп до економічного життя суспільства з метою забезпечення їхнього економічного благополуччя та розвитку. Фінансовий аспект економічної інклюзії охоплює різні механізми й інструменти, які дають змогу забезпечити доступ до фінансових ресурсів, послуг і можливостей для всіх верств населення, незалежно від їхнього соціального становища, доходів чи географічного розташування місця проживання.

Економічна інклюзія на міжнародному та регіональному рівнях означає створення умов, що сприяють рівному доступу та участі всіх країн і регіонів у світовій економіці. Вона спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх учасників.

Мета – висвітлити особливості економічної інклюзії на різних рівнях її організації, визначити переваги фінансової інклюзії для забезпечення сталого розвитку.

Результати. У статті проаналізовано основні поняття сфери дослідження: “економічна інклюзія” та “фінансова інклюзія”, подано складові економічної інклюзії та визначено фінансові аспекти економічної інклюзії, що в подальшому дають можливість для формування фінансової інклюзії. Сформовано концептуальний підхід до забезпечення економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівні з урахуванням фінансового аспекту.

Висновки. Доведено необхідність забезпечення економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівні та врахування фінансового аспекту розвитку інклюзивних економічних відносин. Результати дослідження дають змогу сформулювати наступні кроки щодо аналізу проблематики економічної інклюзії в аспекті розвитку фінансової інклюзії та зосередити вектор дослідження саме на складових фінансової інклюзії як основних елементів забезпечення інклюзивності економіки країни в сучасних умовах глобалізації та інтеграції.

Ключові слова: фінансова інклюзія, фінансові послуги, економічний розвиток, сталий розвиток, рівні господарювання.

Табл.: 1, рис.: 4, бібл.: 16.

Olena PTASHCHENKO

Dr. Sc. (Economics), Prof., West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine,
helenavaleriya@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2413-7648

ECONOMIC INCLUSION AT THE INTERNATIONAL AND REGIONAL LEVELS: THE FINANCIAL ASPECT

Introduction. Economic inclusion at the international and regional levels refers to the active participation and integration of all individuals, communities, and countries into the global economy. It aims to ensure that no one is left behind and that economic opportunities and benefits are accessible to all, regardless of their socio-economic background, gender, ethnicity, or geographical location.

By promoting economic inclusion at the international and regional levels, countries and organizations can foster economic growth, reduce inequality, and create a more inclusive and sustainable global economy. It requires collective efforts and a commitment to ensuring that the benefits of economic development are shared by all segments of society.

The purpose of the article is to analyze the features of economic inclusion and its financial aspects, to form a set of effective tools to ensure financial inclusion in conditions of sustainable development.

Results. The article analyzes and defines the main concepts of the research area: “economic inclusion” and “financial inclusion”, presents the main components of economic inclusion and defines the financial aspects of economic inclusion, which in the future provide an opportunity for the formation of financial inclusion. A conceptual approach to ensuring economic inclusion at the international and regional level, taking into account the financial aspect, has been formed.

Conclusions. According to the results of the study, the need to ensure economic inclusion at the international and regional level has been proven, and the need to take into account the financial aspect of the development of inclusive economic relations has been proven. The presented results of the research make it possible to form the next steps regarding the study of the problems of economic inclusion in the aspect of the development of financial inclusion and to focus the vector of research precisely on the components of financial inclusion, as the main elements of ensuring the inclusiveness of the country's economy in modern conditions of globalization and integration.

Keywords: Financial inclusion, financial services, economic development, sustainable development, levels of management.

JEL Classification: A10; F10; F30; G10; G19; G28.

Постановка проблеми. Економічна інклюзія на міжнародному та регіональному рівнях означає забезпечення активної участі та інтеграції всіх країн і регіонів у світову економіку з метою досягнення стійкого економічного розвитку та зменшення економічних нерівностей. Вона спрямова-

на на створення рівних можливостей для всіх країн і регіонів, незалежно від їхнього рівня розвитку, географічного положення, соціально-економічного статусу чи інших факторів.

На міжнародному рівні економічна інклюзія означає створення умов для вза-

емодії та співпраці між країнами з метою сприяння вільному руху товарів, послуг, капіталу та робочої сили, що досягається шляхом укладання міжнародних торговельних угод, зниження торговельних бар'єрів, створення сприятливого інвестиційного клімату та підтримки економічної співпраці між країнами. Крім того, міжнародні фінансові установи та програми розвитку, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та регіональні розвиткові банки, відіграють важливу роль у сприянні економічній інклюзії шляхом надання фінансової підтримки та технічної допомоги країнам у розвитку.

На регіональному рівні економічна інклюзія сприяє економічному розвитку та співробітництву всередині конкретного регіону, тобто передбачає створення спільних ринків, зон вільної торгівлі, регіональних інтеграційних угод і спільних інфраструктурних проєктів.

Економічна інклюзія забезпечує рівномірний розподіл економічних можливостей, сприяє зменшенню нерівності і забезпеченню сталого розвитку. Вона передбачає залучення менш розвинених країн і регіонів до глобального економічного процесу, підтримку малих та середніх підприємств, розвиток людського капіталу, підвищення зайнятості та покращення якості життя.

Для досягнення економічної інклюзії необхідно забезпечити розширення доступу до освіти, професійної підготовки та навчання, створення сприятливого інвестиційного клімату, підтримку інноваційних підприємств, розвиток інфраструктури та доступ до фінансових ресурсів.

Загалом, економічна інклюзія є важливим фактором для створення справедливої, стабільної та рівноправної економічної системи як на міжнародному, так і на регіональному рівні.

Такі особливості економічної інклюзії роблять її необхідним елементом становлення сучасної економічної системи з урахування інноваційних і глобалізаційних змін. Також зазначимо, що складовою економічної інклюзії є фінансова інклюзія, що й актуалізує тематику дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній літературі поняття економічної інклюзії є доволі новим, але багато науковців вже звертають увагу на інклюзивні особливості розвитку сучасних економічних процесів. Так, дослідження питань інклюзії на сучасному етапі становлення економічних процесів знайшли відображення в роботах А. Базиліюк, О. Жулин [1], М. Войчука [2], С. Дідух [3], А. Кожина [4], J. Gupta, V. Cornelissen, M. Ros-Tonen [5] та ін.

Особливості фінансової інклюзії розглядають М.-J. Gallego-Losada, A. Montero-Navarro, E. García-Abajo [6], R. Gallego-Losada [6], S. Ghosh [7], A. Jong, A. Shahriar [8], F. Shazia [8], J. Liu, K. Loan, S. Mousa, A. Ali, I. Muda [9], P. Cong, [9], E. Pacetti-Garr [10] та ін.

Для вітчизняної економічної науки питання інклюзивності має багато аспектів, які потребують значної уваги.

Метою статті є аналіз особливостей економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівнях з погляду її фінансової складової та обґрунтування основних напрямів розвитку фінансової інклюзії для забезпечення сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу досліджень. Сутність економічної інклюзії полягає в тому, щоб забезпечити рівний доступ для всіх верств населення до економічних ресурсів, послуг, можливостей і благ суспільства. Це означає, що всі люди мають право брати участь у економічному житті, користуватися економічними перевагами і розвиватися в економічному вимірі.

На думку А. В. Базиліук та О. В. Жулин [1] економічна інклюзія є важливою складовою економічного розвитку та соціальної стабільності в суспільстві. Коли всі верстви населення мають рівні можливості та доступ до економічних ресурсів, знижується ризик економічної нерівності, конфліктів та недовіри між різними соціальними групами.

Економічна інклюзія також сприяє зростанню економіки через максимальне використання потенціалу всіх людей. Коли всі мають можливість зробити свій внесок у розвиток економіки, зростає інноваційність, продуктивність та конкурентоспроможність.

За визначенням М. Войчука [2], економічна інклюзія – це процеси, спрямовані на забезпечення рівних можливостей, доступу та участі всіх верств населення в економічному житті суспільства.

С. Дідух [3] наголошує, що економічна інклюзія має забезпечити людей, незалежно від їхнього походження, статусу, інвалідності або інших характеристик, рівними можливостями для розвитку свого потенціалу та доступу до економічних ресурсів і послуг.

Саме тому надалі під економічною інклюзією будемо розуміти підхід, що передбачає створення умов та забезпечення рівних можливостей для всіх верств населення для

активної участі в економічному житті суспільства. Головна мета економічної інклюзії полягає в тому, щоб ніхто не залишався поза економічним процесом через соціальні, економічні, культурні або інші обставини.

Економічна інклюзія залежить від багатьох факторів, які впливають на доступ до ресурсів, можливостей та участі всіх верств населення в економічному житті суспільства. Основні фактори впливу на економічну інклюзію охоплюють: соціально-економічні умови, соціокультурні чинники, змінність законодавчої бази та законодавче регулювання, освіту та кваліфікацію, фінансову інклюзію, соціальний захист, рівень безробіття, підприємницьку активність.

Через різноманітність факторів впливу на економічну інклюзію доцільним є проведення експертної оцінки впливу кожного з факторів. В табл. 1 наведено оцінку рівня факторів впливу на економічну інклюзію за допомогою експертного оцінювання.

Процес оцінювання здійснювали шляхом анкетування відібраних членів експертної групи, до складу якої увійшли 10 експертів (підприємці, науковці спеціалісти з фінансів та інновацій).

Для здійснення оцінювання погоджено використання 5-бальної шкали,

Таблиця 1

Оцінка рівня факторів впливу на економічну інклюзію*

Фактори	Зважена експертна оцінка	Оцінка рівня впливу
Соціально-економічні умови	0.67	Середній
Соціокультурні чинники	0.89	Високий
Змінність законодавчої бази та законодавче регулювання	0.83	Високий
Освіта та кваліфікація	0.61	Середній
Фінансова інклюзія	0,91	Високий
Соціальний захист	0,63	Середній
Рівень безробіття	0,61	Середній
Підприємницька активність	0,81	Високий

*Складено на основі проведеного анкетування експертів.

де 5 – максимальний рівень впливу, а 1 – мінімальний рівень впливу. Під час обробки отриманих даних думку експертів визначали як середнє арифметичне кожного фактора впливу; аналіз відповідей здійснювали за допомогою методів статистики та математики. Узгодженість експертних оцінок визначали за допомогою коефіцієнта варіації.

Взаємодія зазначених факторів визначає рівень економічної інклюзії в країні або регіоні. Належна політика та заходи з урахуванням цих факторів можуть сприяти

зростанню економічної інклюзії і покращенню життєвого рівня населення.

Економічна інклюзія на міжнародному та регіональному рівнях є важливим аспектом розвитку країни і забезпечення стабільного і справедливого економічного зростання. На рис. 1 наведено основні складові економічної інклюзії.

Зазначені складові сприяють доступу до ринків, створенню робочих місць, розвитку людського капіталу та інтелектуального потенціалу, підтримці малого та середнього бізнесу, соціальному захисту, боротьбі з ко-

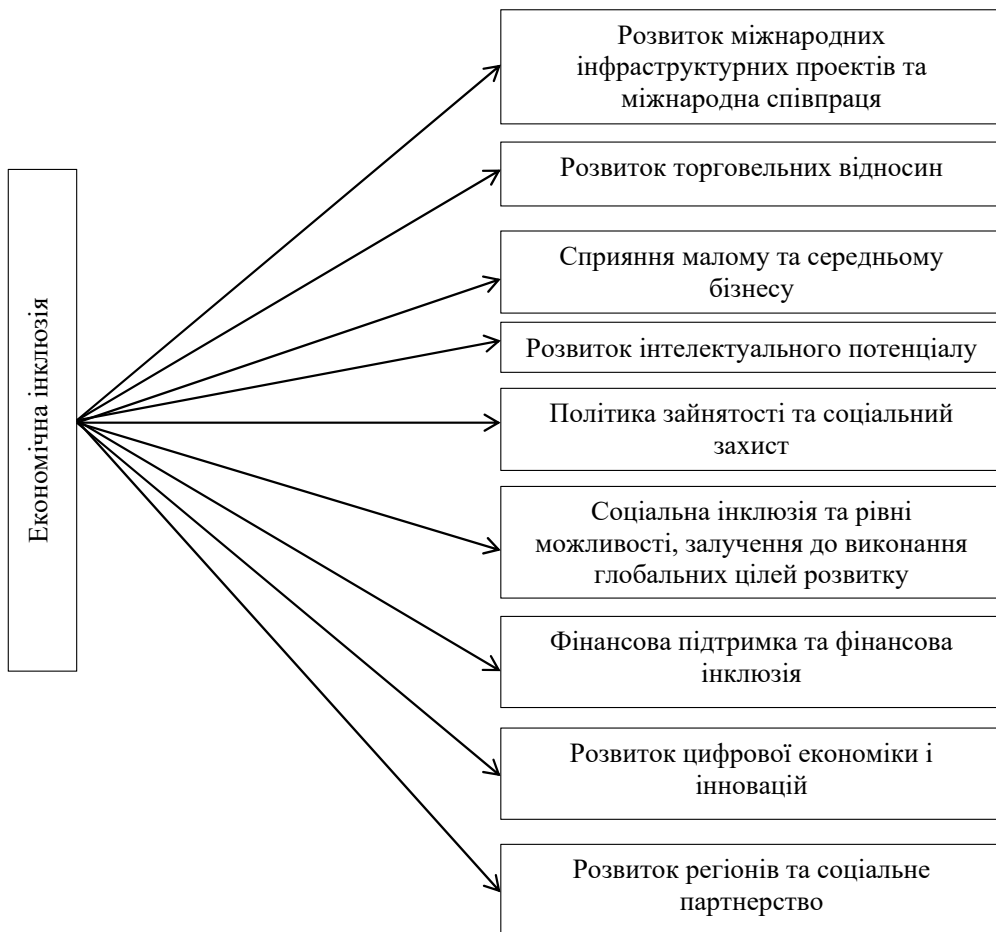

Рис. 1. Складові економічної інклюзії *

* Побудовано на основі [1; 2; 3; 10].

рупцією та забезпеченню рівних можливостей для всіх громадян.

Економічна інклюзія на міжнародному та регіональному рівнях охоплює низку фінансових аспектів, які сприяють залученню різних груп населення до глобальної економіки. Основні фінансові аспекти економічної інклюзії подано на рис. 2.

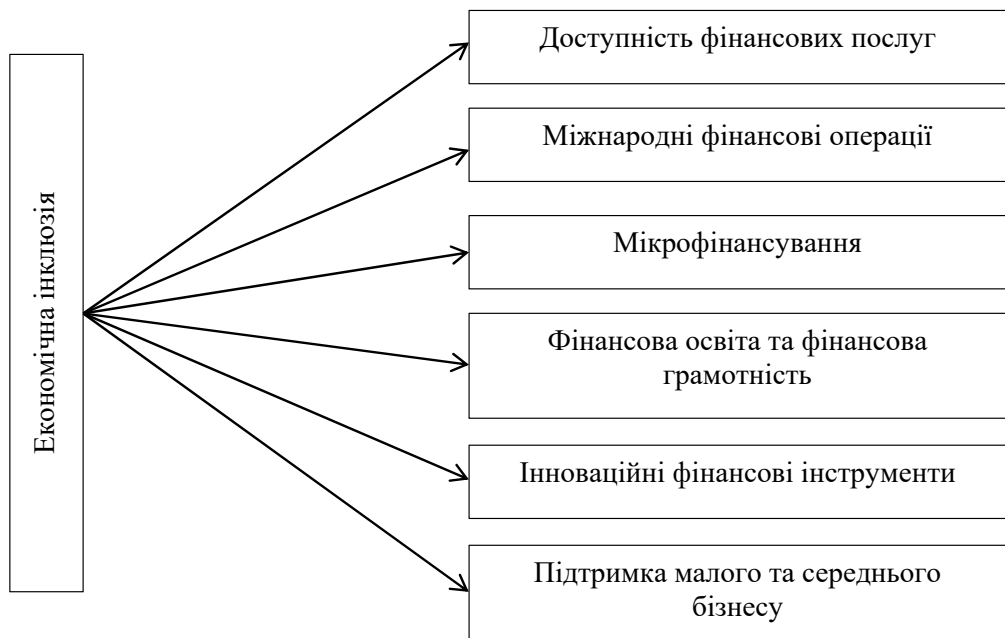
Так, доступ до фінансових послуг у розрізі економічної інклюзії передбачає доступ до різних фінансових послуг, таких як банківські рахунки, кредити, страхування, пенсійні системи та ін. Цифрові технології, такі як мобільні платежі та електронні гаманці, можуть зробити фінансові послуги доступними для широкого кола населення, зокрема для тих, хто раніше не мав доступу до традиційних банківських послуг.

Мікрофінансування базується на тому, що мікрофінансові інструменти, такі як мікрокредити та мікрофінансові установи відіграють важливу роль у підтримці підприєм-

ництва та малого бізнесу серед вразливих груп населення. Цифрові технології можуть полегшити доступ до мікрофінансування та сприяти його розвитку.

Фінансова освіта та фінансова грамотність забезпечують ефективне використання фінансових послуг. Недостатня фінансова грамотність може стати перешкодою для економічної інклюзії. Цифрові технології використовують для надання доступу до фінансової освіти, зокрема через онлайн-курси, мобільні додатки та інші електронні ресурси.

Розвиток цифрових технологій створює нові можливості для розробки інноваційних фінансових інструментів, які можуть сприяти економічній інклюзії. Наприклад, блокчейн технологія може забезпечити прозорість і безпеку фінансових операцій, а криптовалюти можуть стати альтернативними засобами платежу для тих, хто не має доступу до традиційних фінансових систем.

Рис. 2. Фінансові аспекти економічної інклюзії *

* Побудовано на основі [5; 6; 10; 11, 12].

Малі та середні підприємства (МСП) є важливим джерелом економічного зростання та зайнятості [13, 14]. Цифрові технології дають змогу МСП забезпечити доступ до фінансових послуг, автоматизації бізнес-процесів і підвищити продуктивність, що сприятиме їхньому розвитку та стимулюватиме економічну інклюзію.

Так, спираючись на дослідження літературних джерел [11; 12; 13; 15, 16], фінансову складову економічної інклюзії або фінансову інклюзію будемо розуміти як сферу дослідження, яка зосереджується на забезпеченні доступу до фінансових послуг для всіх верств населення, включаючи малозабезпечені та вразливі групи.

Схематичне відображення взаємодії усіх складових економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівнях подано на рис. 3. У цій схемі міжнародний рівень показує вплив міжнародних організацій, держав та міжнародних договорів на розвиток

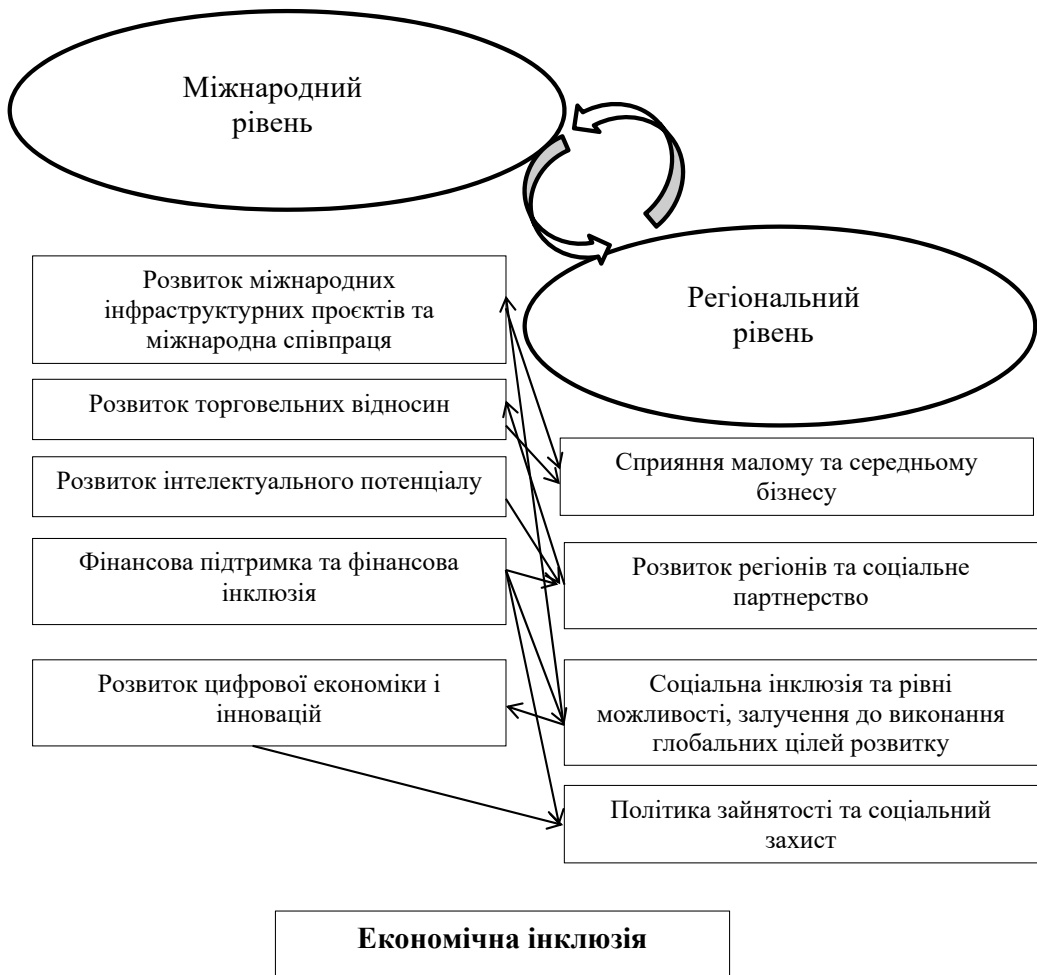

Рис. 3. Схема взаємодії складових економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівнях *

*Побудовано автором.

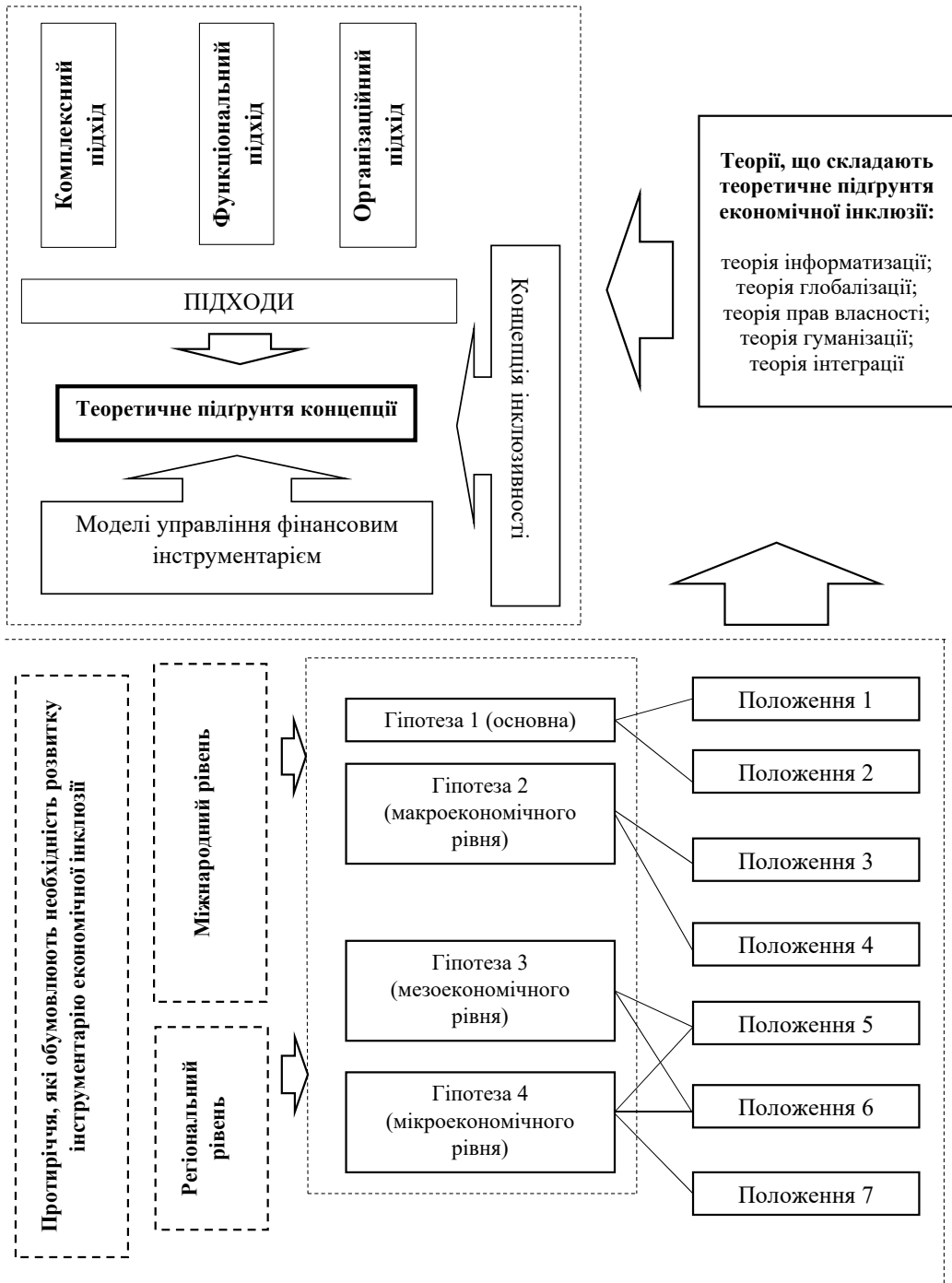

Рис. 4. Концептуальний підхід до забезпечення економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівні з урахуванням фінансового аспекту*

*Побудовано автором.

економічної інклюзії в регіонах. Національні уряди співпрацюють із міжнародними організаціями для забезпечення економічної інклюзії на національному рівні.

Регіональний рівень показує, як економічна інклюзія реалізується на рівні окремих регіонів чи країн. Залежно від специфічних потреб і пріоритетів регіону, можуть бути впроваджені різні програми та заходи для забезпечення економічної інклюзії.

Концептуальний підхід до забезпечення економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівні з урахуванням фінансового аспекту може базуватися на наступних принципах:

- створення сприятливих умов для інвестицій: регіональні та міжнародні організації мають сприяти створенню сприятливих умов для інвестицій у менш розвинуті регіони. Це може включати зниження податків на інвестиції, спрощення адміністративних процедур, надання фінансових пільг і підтримки для нових підприємств та інвесторів;
- фінансова підтримка соціальних програм. Важливо спрямовувати фінансові ресурси на реалізацію соціальних програм, націлених на зменшення економічної нерівності та забезпечення рівних можливостей для всіх верств населення. Це можуть бути програми підтримки малозабезпечених сімей, надання безкоштовної освіти та медичних послуг, підтримка зайнятості тощо;
- розвиток фінансової інфраструктури: банківської системи, мікрофінансових установ та інших фінансових установ у регіонах може забезпечити доступ до фінансових послуг для населення та підприємств;
- стимулювання міжнародного співробітництва: взаємодія з міжнародними організаціями та партнерами може створити додаткові можливості для створення умов розвитку економічної інклюзії.

Висновки. Таким чином, головна мета економічної інклюзії полягає в тому, щоб всі люди мали рівний доступ до економічних можливостей, ресурсів, послуг та користувалися вигодами економічного розвитку. Ключові аспекти економічної інклюзії охоплюють: забезпечення рівних можливостей для всіх людей, незалежно від їхнього походження, статусу, статі, раси або фізичних особливостей (доступ до якісної освіти, здоров'я, житла, фінансових послуг та інших ресурсів); забезпечення можливостей для зайнятості та працевлаштування для всіх верств населення (розвиток підприємництва та малого бізнесу сприяє створенню нових робочих місць та економічному зростанню); забезпечення соціального захисту для вразливих верств населення, таких як малозабезпечені, діти, інваліди та літні люди (надання соціальних допомог, медичне страхування, житлова підтримка тощо); забезпечення доступу всіх верств населення до фінансових послуг, таких як: банківські рахунки, кредити, мікрофінансування та інші фінансові інструменти; забезпечення розвитку регіонів.

Фінансова складова економічної інклюзії стосується усіх фінансових аспектів і зусиль, що спрямовані на забезпечення економічної стабільності та розвитку всіх верств суспільства, включаючи вразливі групи населення та менш розвинуті регіони.

Використання концептуального підходу забезпечення економічної інклюзії на міжнародному та регіональному рівні з урахуванням фінансового аспекту дає змогу запровадити фінансову підтримку програм та проєктів економічної інклюзії; знизити рівень бідності серед вразливих груп населення (доступ до фінансових послуг, соціальних програм і підтримки малого бізнесу може поліпшити економічне становище бідних верств населення); забезпечити вектор залучення міжнародних інвестиційних ресур-

сів; сприяти зростанню економіки та створенню стабільних умов для підприємництва.

Список використаних джерел

1. Базиліук А. В., Жулин О. В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку. *Економіка та управління на транспорті*. 2015. Вип. 1. С. 19–29.

2. Войчук М.В. Етимологія поняття “економічна інклюзія” в контексті циклічного розвитку економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3–4. URL : <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/765/840>.

3. Дідух С. М. Протиріччя концепції інклюзивного розвитку та напрямки їх вирішення. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 42. С. 171–175.

4. Кожина А. В. Фактори інклюзивного місцевого розвитку: підходи до класифікації. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Державне управління*. 2018. № 4. С. 21–30.

5. Gupta J., Cornelissen V., Ros-Tonen M. *Inclusive development. Encyclopedia of Global Environmental Governance and Politics*. Cheltenham. 2015. P. 35–44.

6. Gallego-Losada M.-J., Montero-Navarro A., García-Abajo E., Gallego-Losada R. *Digital financial inclusion. Visualizing the academic literature. Research in International Business and Finance*. (2023). Vol. 64. URL : <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101862>.

7. Ghosh S. *Financial inclusion and banking stability: Does interest rate repression matter? Finance Research Letters*. (2022). Vol. 50. URL : <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103205>.

8. Jong A., Shahriar A. Z., Shazia F. *Reaching out to the unbanked: The role of political ideology in financial inclusion. Journal of International Money and Finance*. (2022). Vol. 126. URL : <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2022.102678>.

9. Liu J., Loan K., Mousa S., Ali A., Muda I., Cong P. *Sustainability and natural resources management in developed countries: The role of financial inclusion and human development. Re-*

sources Policy, (2023). Vol. 80. URL : <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103143>.

10. Pacetti-Garr E. *The five characteristics of an inclusive economy: getting beyond the equity growth dichotomy*. Rockefeller Foundation. 2016. URL : <https://www.rockefellerfoundation.org/blog/fivecharacteristics-inclusive-economy-getting-beyond-equity-growth-dichotomy/>.

11. Rauniyar G., Kanbur R. *Inclusive development: two papers on conceptualization. Application and the ADB Perspective (Working Papers 57036)*. Cornell University, 2010. 46 p.

12. Кривосаватий А. І., Ткачик Ф. П. Еволюційна парадигма фіскального федералізму: трансформація досвіду США в український децентралізм. *Бізнес Інформ*. 2021. №8. С. 109–116. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-8-109-116>.

13. Кривосаватий А. І. Новий прагматизм фіскалізації публічних фінансів. *Світ фінансів*. 2021. № 1. С. 10–23 URL : <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1391/1397>.

14. Опалько В. В. Соціально-економічна нерівність і формування нової парадигми інклюзивного розвитку в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 38. С. 63–69.

15. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. URL : http://sd4ua.org/wpcontent/uploads/2016/11/Strategy_Sustainable_Development_UA.pdf.

16. Цимбалюк І. Концептуальні засади інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5–6. С. 125–132.

References

1. Bazyliuk, A. V., Zhulyn, O. V. (2015). *Inkluzivne zrostantnia yak osnova sotsialno-ekonomichnoho rozvytku [Inclusive growth as the basis of socio-economic development]*. *Ekonomika ta upravlinnia na transporti – Economy and transport management*, 1, 19–29 [in Ukrainian].

2. Voychuk, M.V. (2021). *Etymolohiia poniattia “ekonomichna inkluziia” v konteksti tsyklichnoho*

rozvytku ekonomiky [Etymology of the concept of “economic inclusion” in the context of the cyclical development of the economy]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative economy*, 3–4. Available at: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/765/840>.

3. Didukh, S.M. (2020). *Protyrichchia kontseptsii inkluzyvnogo rozvytku ta napriamky yikh vyrishennia* [Contradictions of the concept of inclusive development and directions for their resolution]. *Infrastruktura rynku – Market Infrastructure*, 42, 171–175 [in Ukrainian].

4. Kozhyna, A. V. (2018). *Faktory inkluzyvnogo mistsevoho rozvytku: pidkhody do klasyfikatsii* [Factors of inclusive local development: approaches to classification]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Derzhavne upravlinnia – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine. Public administration*, 4, 21–30 [in Ukrainian].

5. Gupta, J., Cornelissen, V., Ros-Tonen, M. (2015). *Inclusive development*. *Encyclopedia of Global Environmental Governance and Politics*. Cheltenham, 35–44.

6. Gallego-Losada, M.-J., Montero-Navarro, A., García-Abajo, E., Gallego-Losada, R. (2023). *Digital financial inclusion. Visualizing the academic literature*. *Research in International Business and Finance*, 64. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101862>.

7. Ghosh, S. (2022). *Financial inclusion and banking stability: Does interest rate repression matter?* *Finance Research Letters*, 50. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2022.103205>.

8. Jong, A., Shahriar, A. Z., Shazia, F. (2022). *Reaching out to the unbanked: The role of political ideology in financial inclusion*. *Journal of International Money and Finance*, 126. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jimonfin.2022.102678>.

9. Liu, J., Loan, K., Mousa, S., Ali, A., Muda, I., Cong, P. (2023). *Sustainability and natural resources management in developed countries: The role of financial inclusion and human development*.

Resources Policy, 80. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.103143>.

10. Pacetti-Garr, E. (2016). *The five characteristics of an inclusive economy: getting beyond the equity growth dichotomy*. Rockefeller Foundation. Available at: <https://www.rockefellerfoundation.org/blog/fivecharacteristics-inclusive-economy-getting-beyond-equity-growth-dichotomy/>.

11. Rauniar G., Kanbur R. (2010). *Inclusive development: two papers on conceptualization. Application and the ADB Perspective (Working Papers 57036)*. Cornell University.

12. Krysovaty, A. I., Tkachyk, F. P. (2021). *Evo-liutsiyna paradyhma fiskalnoho federalizmu: transformatsia dosvidu SSHA v ukrainskyi detsentralizm* [The evolutionary paradigm of fiscal federalism: the transformation of the US experience into Ukrainian decentralism]. *Biznes Inform*, 8, 109–116. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-8-109-116>.

13. Krysovaty, A.I. (2021). *Novyi prahmatyzm fiskalizatsii publichnykh finansiv* [New pragmatism of fiscalization of public finances]. *Svit finansiv – World of Finance*, 1, 10–23. Available at: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1391/1397>.

14. Opalko, V. V. (2019). *Sotsialno-ekonomichna nerivnist i formuvannia novoi paradyhmy inkluzyvnogo rozvytku v Ukraini* [Socio-economic inequality and the formation of a new paradigm of inclusive development in Ukraine]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 38, 63–69 [in Ukrainian].

15. *Strahetia staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku* [Strategy of sustainable development of Ukraine for the period until 2030]. Available at: http://sd4ua.org/wpcontent/uploads/2016/11/Strategy_Sustainable_Development-UA.pdf.

16. Tsymbaliuk, I. (2019). *Kontseptualni zasady inkluzyvnogo rozvytku rehionu v umovakh finansovoi detsentralizatsii* [Conceptual principles of inclusive development of the region in the conditions of financial decentralization]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative economy*, 5–6, 125–132 [in Ukrainian].